

Projekat: Bolje je OdrŽivo

ANKETA GRAĐANA

Anketa građana o primeni koncepta održivog razvoja u lokalnoj sredini i opredeljenost građana za implementaciju ciljeva održivog razvoja u dokumenta javne politike Grada Bora sprovedena je preko interneta i fizičkim popunjavanjem tokom oktobra, novembra i decembra 2021. godine.

Anketa je deo projekta „Bolje je OdrŽivo“ koji se realizuje u okviru šireg projekta „Reforma javnih finansija – Agenda 2030“ koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira GIZ. Ovaj lokalni projekat realizuje Društvo mladih istraživača Bor u saradnji sa Lokalnom samoupravom-Grad Bor, Udruženjem građana „Village“ – Pokret za razvoj sela Zlot, OŠ „Dušan Radović“, OŠ „3. Oktobar“ Bor, Tehničkom školom Bor i Veb timom „Bor 030“.

Koncept održivog razvoja nastao je kao posledica poremećene ravnoteže između raspoložive količine prirodnih resursa i potrebe čovečanstva za njima. On podrazumeva zadovoljavanje potreba i sadašnjih i budućih generacija uz smanjenje potrošnje prirodnih resursa i smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu, a sadrži i socijalnu (ravnopravnost za sve) i ekonomsku komponentu (smanjenje siromaštva).

Osnovna obeležja uzorka anketiranih.

(Prilog 1 – anketni upitnik)

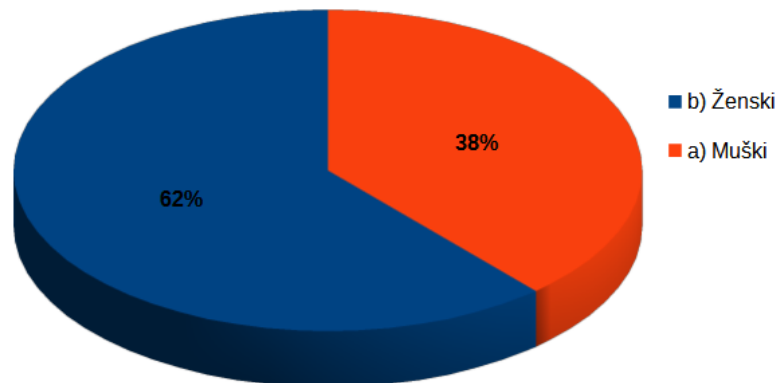
Projektom je bilo predviđeno da anketu popuni 300 ispitanika ali je broj ispitanika nešto malo veći tako da je anketirano 304 validne ankete. Među anketiranim je nešto više osoba ženskog pola (61,51%) dok je muških bilo 38,49% .

Prema starosnoj dobi, najviše je bilo anketiranih 30 do 65 godina starosti (54,61%), što je rezultat angažovanja na anketiranju omladinskih organizacija partnera na projektu i održanih radionica sa mladima koji su anketirali svoje roditelje. U starosnoj grupi do 30 godina bilo je 40,79% anketiranih dok je starijih od 65 godina bilo (4,61%).

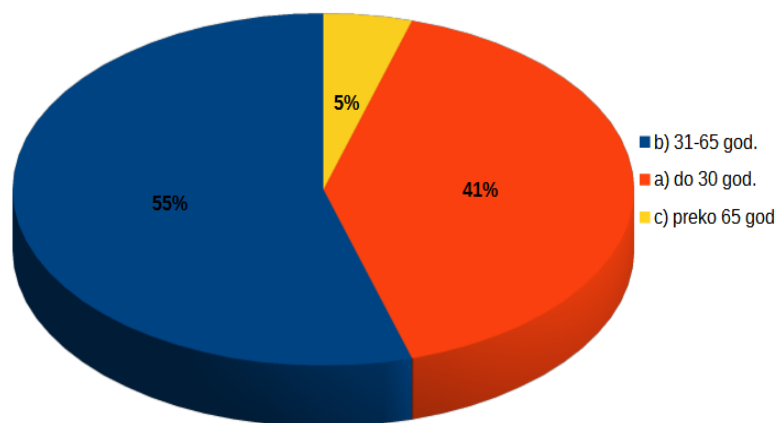
Dominiraju anketirani iz grada (66,12%) a sa sela je nešto oko jedne trećine (33,88%). (Grafici 1., 2., 3.)

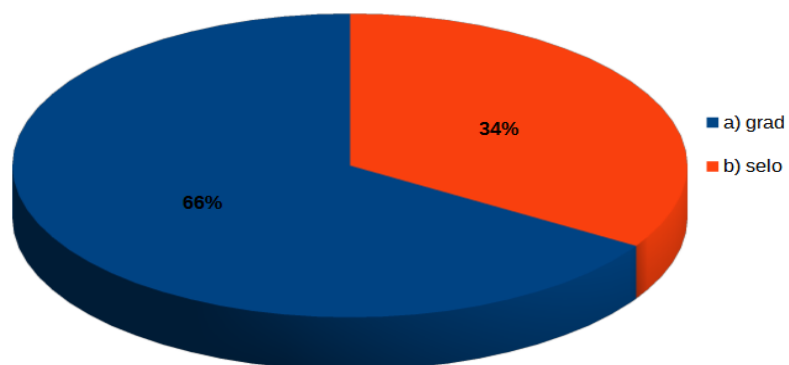
Pol

Starost

Mesto življenja

Anketa je sadržala ukupno 11 pitanja na koje se odgovaralo izborom samo jednog odgovora (4 pitanja) odnosno izborom dva odgovora (5 pitanja) jedno pitanje je bilo uslovno povezano sa prethodnim a na kraju je jedno pitanje bilo otvoreno za slobodan komentar Pitanja su bila razvrstana u tri glavne grupe (*Prilog 2 – Grupe pitanja*).

Prva grupa pitanja (4) se odnosila na poznavanje ciljeva održivog razvoja i informisanost o njima.

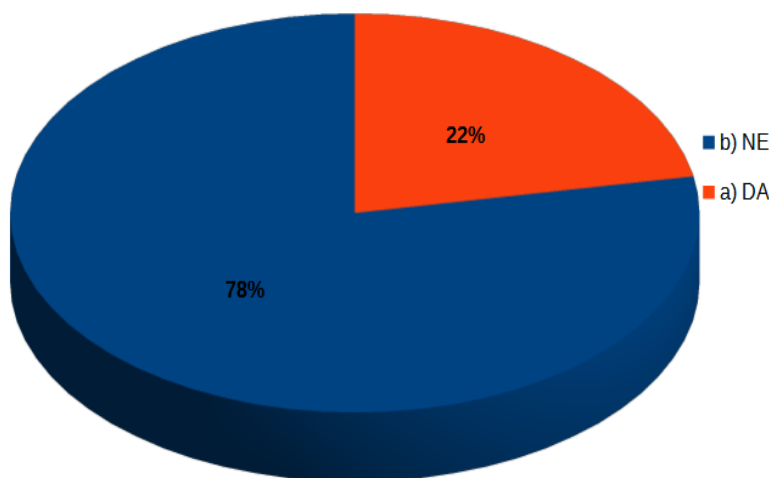
Druga grupa (3) pitanja se odnosila na ciljeve održivog razvoj u dokumentima Grada Bora i načinima učestvovanja građana u njihovom donošenju i realizaciji.

Treća, najmanja grupa pitanja (2), odnosila se na strateške ciljeve održivog razvoja grada, njihovu ugradnju u dokumenta, realizaciju istih i načinima za najadekvatnije buduće informisanje građana.

Ocene informisanosti i poznavanja ciljeva održivog razvoja

Na pitanje da li su čuli za Ciljeve održivog razvoja, poznate kao Agenda 2030, najveći broj anketiranih, preko dve trećine (77,96%) se izjasnila da nije čula, a samo oko jedne petine je rekla da su čuli (22,04%). Međutim na pitanje da navedu neki od ciljeva održivog razvoja od onih koji su rekli da su čuli, njih (80,59%) nije dalo ni jedan odgovor. Dok su ostalih 19,41% naveli uglavnom po nekoliko ciljeva održivog razvoja.

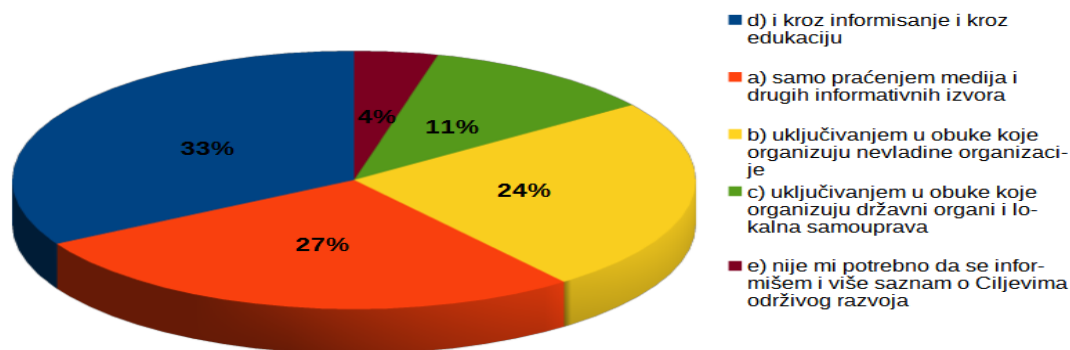
Da li su čuli za Ciljeve
održivog razvoja

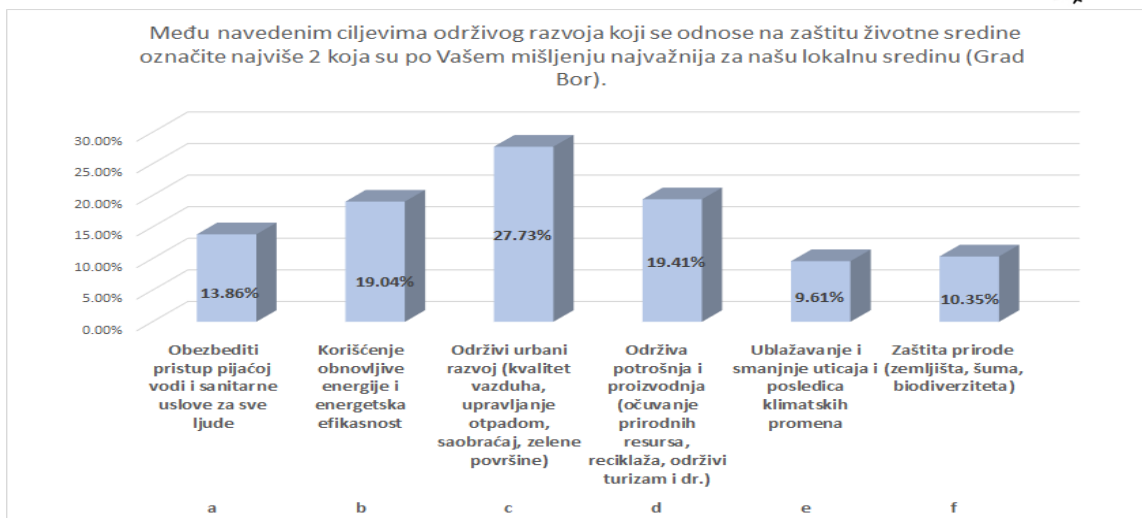
Na pitanje da li smatraju da im je potrebno da se više informišu i više saznaju o Ciljevima održivog razvoja i na koji način, jedna trećina je odgovorila da bi to trebalo da bude i kroz informisanje i kroz edukaciju (33,22%), da je za to dovoljno samo praćenje medija i drugih informativnih izvora (27,30%), uključivanjem u obuke koj organizuju nevladine organizacije (24,34%), uključivanjem u obuke koje organizuju državni organi i lokalna samouprava (11,18%), dok mali broj pak misli da im nije potrebno dodatno informisanje i više saznanja o Ciljevima održivog razvoja(3,95%).

**Da li vam je potrebno više informacija o
Ciljevima održivog razvoja**

Sledeće pitanje je bilo koja su dva najvažnija pitanja za lokalnu sredinu (Grad Bor) među navedenim ciljevima održivog razvoja koji se odnose na zaštitu životne sredine sa mogućnošću izbora dva odgovora.

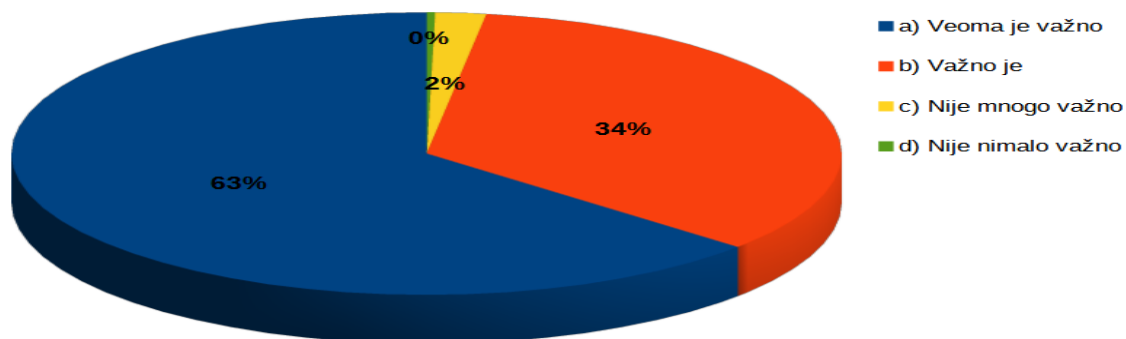
Najveći broj ispitanika se opredelio za tvrdnje da su to: Održivi urbani razvoj (kvalitet vazduha, upravljanje otpadom, saobraćaj, zelene površine - 27,73%) i Održiva potrošnja i proizvodnja (očuvanje prirodnih resursa, reciklaža, održivi turizam i dr. - 19,41%), što je ukupno ubedljiva većina od 47,14%. A zatim slede: Korišćenje obnovljive energije i energetska efikasnost (19,04%) i Obezbediti pristup pijaćoj vodi i sanitarne uslove za sve ljude (13,86%). odnosno zajedno (32,9%). I na kraju slede: Zaštita prirode (zemljišta, šuma, biodiverziteta) sa 10,35% odgovora i Ublažavanje i smanjenje uticaja i posledica klimatskih promena sa 9,61% odgovora odnosno ukupno 19,96%.

Najvažniji COR za razvoj Bora i učešće građana u njihovoj realizaciji

Na pitanje da li je za razvoj Bora važno da Ciljevi održivog razvoja budu ugrađeni i razrađeni u glavnim dokumentima javne politike Grada Bor - Plan razvoja grada, Plan zaštite životne sredine i dr., gotovo ogromna većina (63,49%) misli da je to veoma važno, odnosno da je važno (34,21%), dok samo beznačajan broj njih je reklo da nije mnogo važno(1,97%) odnosno nije ni malo važno(0,33%) je rekao samo jedan od 304 anketiranih.

Važnost da COR budu ugrađeni u dokumenta JP i Plan razvoja grada

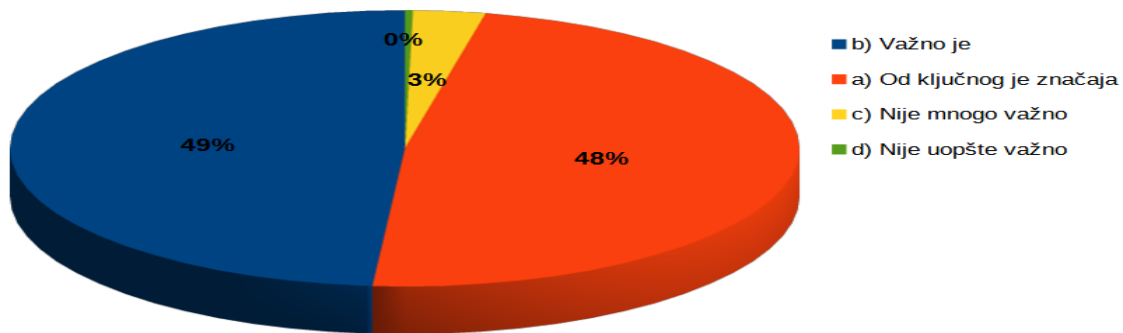

Koliko je po mišljenju anketiranih važno da građani učestvuju u izradi, donošenju i realizaciji dokumenata javne politike Grada? Gotovo svi anketirani su se izjasnili da misle da je to važno (48,68%) odnosno da je to ključnog značaja (48,03%), dok je samo

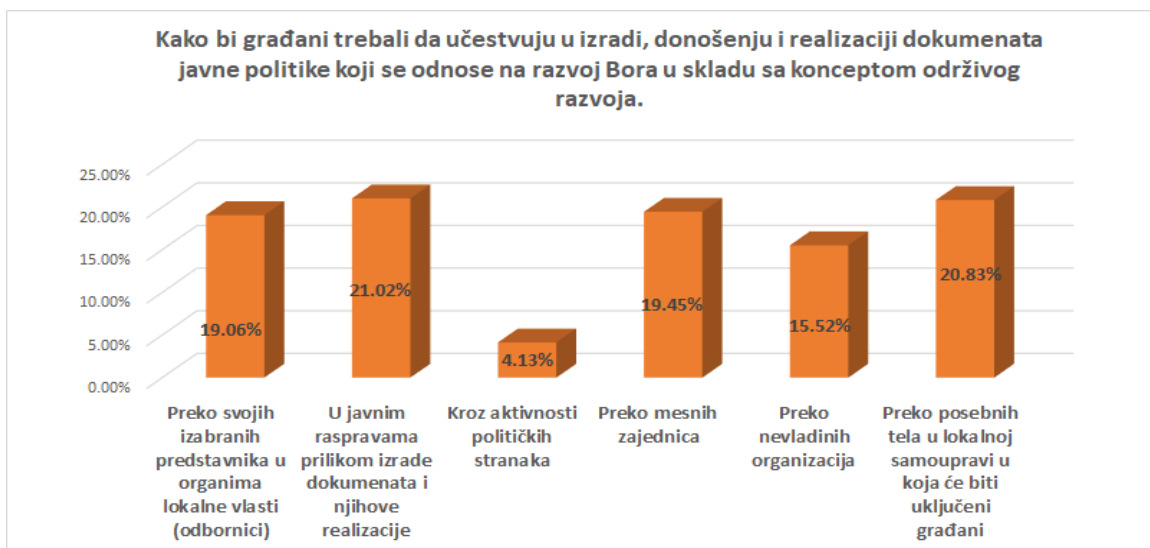

nekolicina njih (2,96%) rekla da to nije mnogo važno odnosno da uopšte nije važno (0,33%) je rekao samo jedan od 304 anketiranih.

Važnost učešća građana u donošenju i realizaciji dokumenata javne politike

Na pitanje kako bi građani trebali da učestvuju u izradi, donošenju i realizaciji dokumenata javne politike koji se odnose na razvoj Bora u skladu sa konceptom održivog razvoja? Karakteristično je da su se gotovo svi (95,88%) opredelili za učestvovanje na bilo koji način (preko svojih izabranih predstavnika u organima lokalne vlasti - odbornici) - 19.06%, u javnim raspravama prilikom izrade dokumenata i njihove realizacije - 21.02%, preko mesnih zajednica - 19.45%, preko nevladinih organizacija - 15.52%, preko posebnih tela u lokalnoj samoupravi u koja će biti uključeni građani - 20.83%), a da samo 4.13% misli da to treba činiti kroz aktivnosti političkih stranaka.

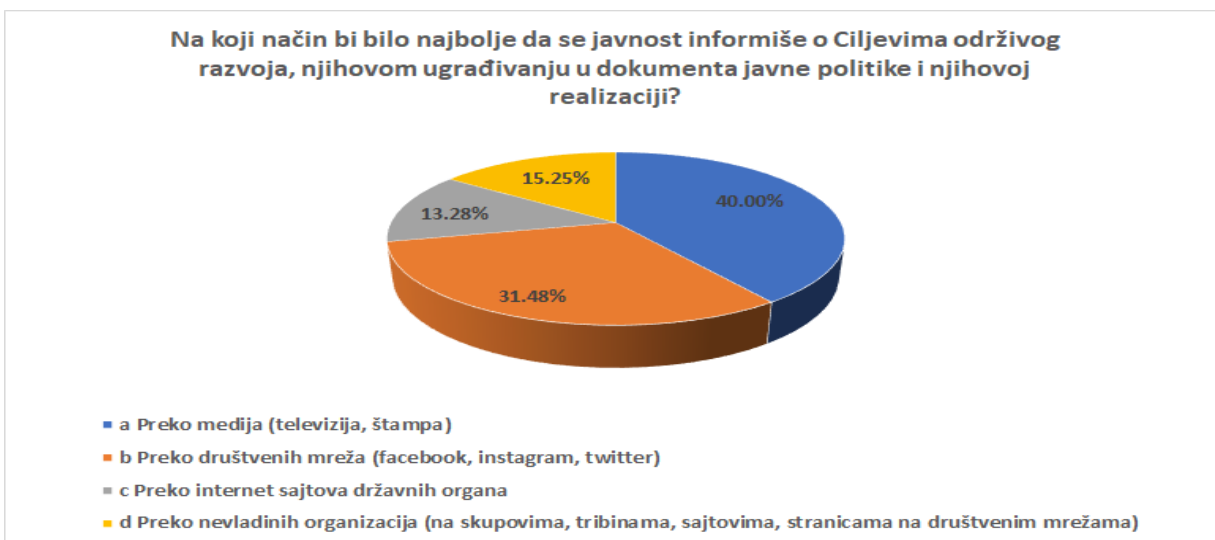

Ključni razvojni problemi Bora koji se mogu rešavati realizacijom COR

Značajno je bilo takođe i utvrditi i na koji bi način bilo najbolje da se javnost informiše o Ciljevima održivog razvoja, njihovom ugrađivanju u dokumenta javne politike i njihovoj realizaciji?

Na pitanje a kako bi trebalo da bude informisanje o COR, najviše njih je odgovorilo da bi to trebalo da bude preko medija (televizija, štampa) 40% , preko društvenih mreža (facebook, Instagram, twitter) 31,48%., preko internet sajtova državnih organa 13,28% a preko nevladinih organizacija odnosno na skupovima, tribinama, sajtovima ili preko njihovih stranica na društvenim mrežama 15,25%.

Ovo pokazuje da je informisanja o Ciljevima održivog razvoja preko društvenih mreža u suštini daleko prisutnije 46,73% od informisanja preko medija, a samim tim znači i uticajnije.

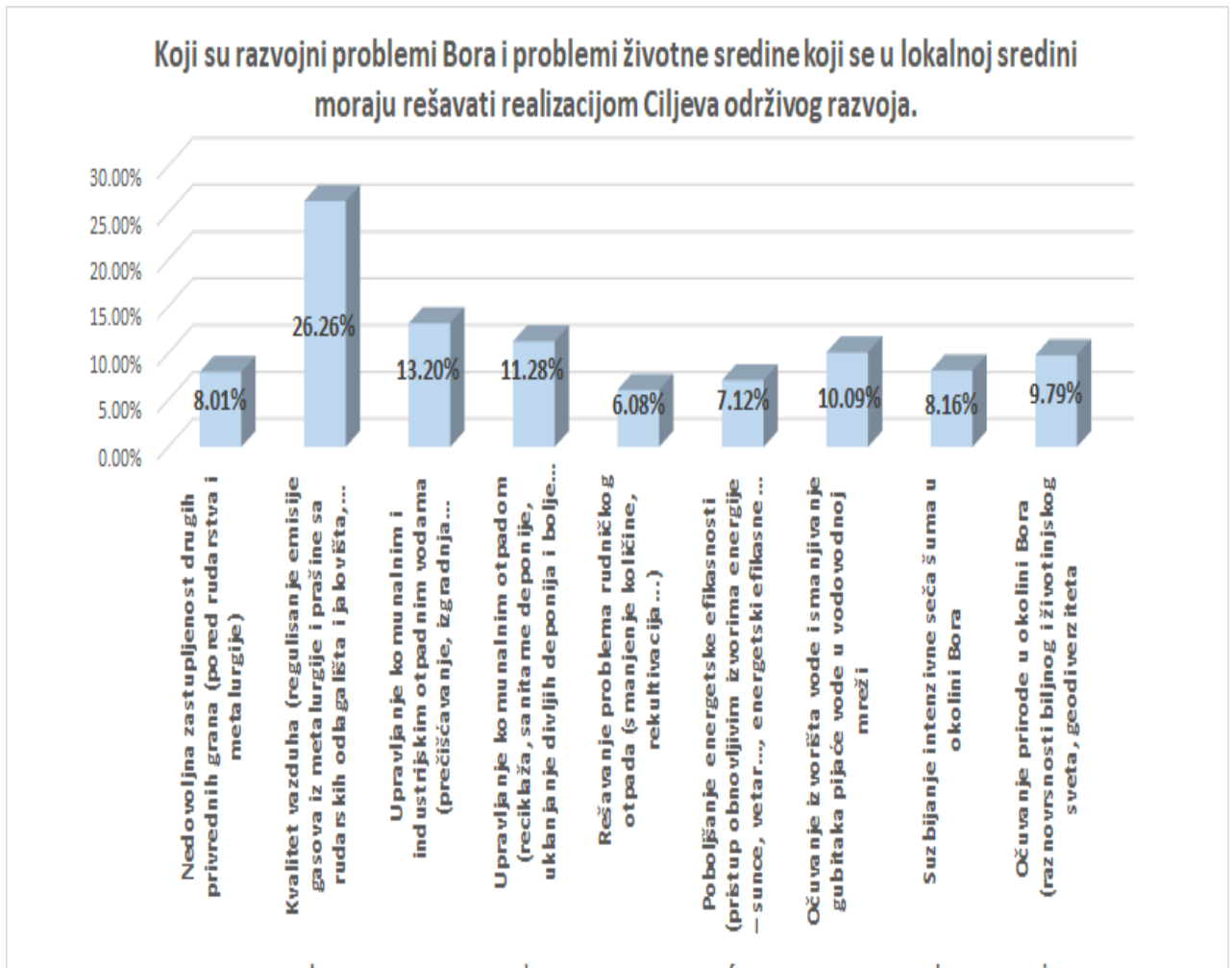

Završno pitanje u anketi je bilo: **koji su razvojni problemi Bora i problemi životne sredine koji se u lokalnoj sredini moraju rešavati realizacijom Ciljeva održivog razvoja.**

Nešto malo iznad jedne četvrtine odgovora je bilo da je to: **Kvalitet vazduha** (regulisanje emisije gasova iz metalurgije i prašine sa rudarskih odlagališta i jalovišta, smanjenje emisije gasova iz saobraćaja, smanjenje emisije štetnih gasova iz termoelektrane i dmaćih ložišta) - 26.26%, zatim da je to **upravljanje komunalnim i industrijskim otpadnim vodama** (prečišćavanje, izgradnja kanalizacijske mreže u naseljima koja je nemaju) - 13.20%, onda **upravljanje komunalnim otpadom** (reciklaža, sanitarne deponije, uklanjanje divljih deponija i bolje organizovano sakupljanje otpada) - 11.28%, Slede zatim u fokusu anketiranih drugi problemi: **očuvanje izvorišta vode i smanjivanje gubitaka pijaće vode** u vodovodnoj mreži - 10.09%, **suzbijanje intenzivne seča šuma u**

okolini Bora - 8.16%, **očuvanje prirode u okolini Bora** (raznovrsnosti biljnog i životinjskog sveta, geodiverziteta - 9.79%, **poboljšanje energetske efikasnosti** (pristup obnovljivim izvorima energije – sunce, vetar..., energetske efikasne zgrade i kuće...) - 7.12%, kao i **rešavanje problema rudničkog otpada** (smanjenje količine, rekultivacija...) - 6.08%.

Ostali odgovori – komentari

(Prilog 3 - Komentari)

Na kraju upitnika bila je ostavljena mogućnost da anketirani građani svoje slobodne komentare, predloge i mišljenja ili mišljenja o temama koja nisu obuhvaćena pitanjima ankete. Ovu mogućnost je iskoristilo 26 anketiranih (8,55%):

Ovi komentari mogu se grupisati u dve veće grupe: o potrebi realizacije Ciljeva održivog razvoja u daljem razvoju Bora i učešću građana u tom procesu, kao i pojedinim problemima koje treba rešavati.

Kada se radi o potrebi realizacije Ciljeva održivog razvoja i ulozi građana navodimo najinteresantnije komentare:

-Svakako je od velike važnosti, ne samo za grad Bor već i za čitavu planetu, da Ciljevi održivog razvoja budu ostvareni, a do toga se može doći informisanjem javnosti o značaju biodiverziteta i zaštiti životne sredine. Početi odmah!

-Potrebno je da se stanovništvo u što većem broju i to što temeljnije upozna sa problemima održivog razvoja. Da se više pita građanstvo, oni su najmerodavniji.

-Potrebno je znatno ubrzati rad na izradi Plana razvoja Bora i novog plana zaštite životne sredine a ciljeve održivog razvoja treba ugraditi i u sve vrste prostornih planova

-Najveći problemi se što što se ne sprovode usvojeni planovi i programi

-Izuzetno je teško popuniti ovu anketu. Prosto je nemoguće odrediti prioritete.

Ima puno kritičnih tačaka počevši od najosnovnijih uslova za život pa sve do obnovljivih izvora energije i očuvanja životne sredine. Ja lično smatram da je od izuzetnog značaja da se uključi građanstvo ne samo u donošenje odluka već i u realizaciju poboljšanja kvaliteta života. Informisanje, edukacija i radne organizacije. Treba podići svest na kolektivnom nivou o ponašanju i odnosu prema sredini u kojoj živimo.

Anketirani građani su u slobodnim komentarima posebno izvojili nekoliko pitanja:

-Ne zna se šta nam je preče: vazduh, voda, zemlja! Ovaj grad je rudna naseobina, stotinama godina unazad! Uveliko kasnimo!

-Posebno se pozabaviti reciklažom komunalnog i industrijskog otpada, kao i usavršavanjem sistema za prečišćavanje komunalnih voda.

-Reciklaža mora da se podigne na neki viši nivo. Grad nema ni jedan sistem za selekciju otpada. Slovenija je uvela sistem u kome je moguće na osnovu vašeg stepena reciklaže da vam se umanje račun. U Boru mogu bar oni lokalni na komunalije, vodu, grejanje... U Beogradu postoji manje razvijen projekat zelenih kesa sa bar-kodom i na osnovu toga vam se umanjuje stavka za inžnženje smeća na računu za infostan. Postoje i Reciklomati gde možete da uplatite kredit za prevoz što je postalo veoma popularno, čak su stalno puni.

-Predlog: renoviranje parkova za decu.

-Veća ulaganja u lokalno obrazovanje i nauku (Osnovne i srednje škole, fakultet i institut). Lokalna akademska zajednica treba da nosi progres na svojim leđima, dok samo dobro obrazovano stanovništvo takvu akademsku zajednicu može da sledi. Edukacija na svim nivoima, od najmladjih u školama i vrtićima, do građana srednjih i starijih godina kroz kurseve.

Zaključak

1. Građani Bora su pokazali značajno interesovanje za anketu o ciljevima održivog razvoja i njihovoj implementaciji kroz programe aktivnosti na zaštiti životne okoline u Boru. Najveći broj anketiranih su osobe ženskog pola, starosti od 30 do 65 godina kao i stanovnici mlađih godina i češće su to stanovnici grada, što je rezultat angažovanja partnerskih omladinskih organizacija u toku anketiranja i činjenice da je gradsko stanovništvo Bora najviše izloženo uticaju različitih vidova ekološkog zagađenja pa je zato i najviše zainteresovano za rešavanje prisutnih problema života u ekološki nezdravoj sredini.
2. Činjenica da najveći broj anketiranih nije čuo za Ciljeve održivog razvoja a čak i oni koji su za taj pojam čuli nisu mogli da navedu ni jedan konkretni cilj, ukazuje na značajan prostor za informisanje i edukaciju stanovništva svih dobnih grupa koji su ciljevi i načini za ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja – Agenda 2030.

Za građane Bora najvažnija pitanja među ciljevima održivog razvoja koji se odnose na zaštitu životne sredine su svakako održivi urbani razvoj (kvalitet vazduha, upravljanje otpadom, saobraćaj, zelene površine), očuvanje prirodnih resursa, reciklaža, održivi turizam, korišćenje obnovljive energije i energetska efikasnost zatim obezbedjen pristup pijaćoj vodi i sanitarni uslovi za sve ljude i zaštita prirode (zemljišta, šuma, biodiverziteta) kao i ublažavanje i smanjenje uticaja i posledica klimatskih promena.

3. Obzirom na činjenicu da se najveći broj građana informiše o stanju i aktivnostima na rešavanju problema životne sredine putem medija ili preko društvenih mreža, onda se svakako može zaključiti da je potrebna veća angažovanost i NVO ali i državnih organa da ih redovnije, detaljnije i objektivnije o tome informišu. Građani s punim pravom očekuju da do novih saznanja dodju i da im u tome pomognu kako NVO tako i državni organi i lokalna samouprava kroz intenzivnije i organizovanije edukativne aktivnosti i informisanje.
4. Veoma je važno da Ciljevi održivog razvoja budu ugrađeni i razrađeni u glavnim dokumentima javne politike Grada Bor - Plan razvoja grada, Plan zaštite životne sredine i druga planska dokumenta. Izuzetno je važno i od ključnog je značaja da građani aktivno učestvuju u izradi, donošenju i realizaciji dokumenata javne politike Grada.

Posebno je pri tome značajno ukazano na spremnost samih građana da daju svoj doprinos preko svojih izabраниh predstavnika u organima lokalne vlasti (odbornici), putem učestvovanja u javnim raspravama prilikom izrade dokumenata i njihove realizacije, preko mesnih zajednica, preko nevladinih

organizacija, preko posebnih tela u lokalnoj samoupravi u koja bi bili uključeni građani a da to najmanje treba da bude kroz aktivnosti političkih stranaka.

5. Razvojni problemi Bora i problemi životne sredine koji se u lokalnoj sredini moraju rešavati realizacijom Ciljeva održivog razvoja u čijem rešavanju građani treba intenzivnije da učestvuju i o kojima traže da redovno budu angažovani i informisani su:
 - a) Pre svega **kvalitet vazduha** (regulisanje emisije gasova iz metalurgije i prašine sa rudarskih odlagališta i jalovišta, smanjenje emisije gasova iz saobraćaja, smanjenje emisije štetnih gasova iz termoelektrane i dimnih ložišta),
 - b) **Upravljanje komunalnim i industrijskim otpadnim vodama** (prečišćavanje, izgradnja kanalizacijske mreže u naseljima koja je nemaju), **upravljanje komunalnim otpadom** (reciklaža, sanitarne deponije, uklanjanje divljih deponija i bolje organizovano sakupljanje otpada),
 - c) **Očuvanje izvorišta vode i smanjivanje gubitaka pijaće vode u vodovodnoj mreži,**
 - d) Suzbijanje intenzivne seča šuma u okolini Grada, **očuvanje prirode u okolini Bora** (raznovernosti biljnog i životinjskog sveta, geodiverziteta),
 - e) **Poboljšanje energetske efikasnosti** (pristup obnovljivim izvorima energije – sunce, vetar..., energetske efikasne zgrade i kuće...), kao i
 - f) **Rešavanje problema rudničkog otpada** (smanjenje količine, rekultivacija...).
6. Sami građani takodje ukazuju da bi značajnije i uticajnije bilo da o ključnim ciljevima održivog razvoja detaljnije, objektivnije i redovnije budu informisani pored medija preko društvenih mreža, kao i preko sajtova i aktivnosti nevladinih organizacija i državnih organa odnosno organa lokalne samouprave.

Prilozi

(Prilog 1 – anketni upitnik)

Projekat: Bolje je OdRŽivo

Hvala Vam što ste izdvojili vreme za popunjavanje ove ankete. Cilj ove ankete je da se saznaju stavovi građana o primeni koncepta održivog razvoja u lokalnoj sredini i opredeljenost građana za implementaciju ciljeva održivog razvoja u dokumenta javne politike Grada Bor. Koncept održivog razvoja nastao je kao posledica poremećene ravnoteže između raspoložive količine prirodnih resursa i potrebe čovečanstva za njima. On podrazumeva zadovoljavanje potreba i sadašnjih i budućih generacija uz smanjenje potrošnje prirodnih resursa i smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu, a sadrži i socijalnu (ravnopravnost za sve) i ekonomsku komponentu (smanjenje siromaštva).

Anketa je deo projekta „Bolje je OdRŽivo“ koji se realizuje u okviru projekta šireg projekta „Reforma javnih finansija – Agenda 2030“ koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira GIZ. Naš lokalni projekat realizuje Društvo mladih istraživača Bor u saradnji sa Lokalnom samoupravom-Grad Bor, Udruženjem građana „Village“ – Pokret za razvoj sela Zlot, OŠ“Dušan Radović“, OŠ“3. Oktobar“ Bor, Tehničkom školom Bor i Veb timom „Bor 030“.

Molimo Vas da popunite ovu anketu kako biste doprineli unapređenju održivog razvoja naše lokalne sredine uz učešće građana i organizacija civilnog društva u odlučivanju u saradnji sa lokalnom samoupravom.

Pol: a) M b) Ž
Starost: a) do 30 god. b) 31-65 god. c) preko 65 god.
Mesto življenja: a) grad b) selo

1. Da li ste čuli za Ciljeve održivog razvoja?
a) DA b) NE
2. Ako ste u prethodnom pitanju odgovorili DA navedite neki od Ciljeva održivog razvoja:

3. Važni ciljevi održivog razvoja odnose se na zaštitu životne sredine. Kako se vi informišete o stanju životne sredine i aktivnostima u rešavanju problema životne sredine? Označite najviše 2 odgovora.

- a) Preko medija (televizija, štampa)
 - b) Preko društvenih mreža (facebook, instagram, twitter)
 - c) Preko internet sajtova državnih organa
 - d) Preko prijatelja, komšija
 - e) Preko nevladinih organizacija (na skupovima, tribinama, sajtovima, stranicama na društvenim mrežama)
 - f) Nešto drugo.
Šta? _____
4. Među navedenim ciljevima održivog razvoja koji se odnose na zaštitu životne sredine označite najviše 2 koja su po Vašem mišljenju najvažnija za našu lokalnu sredinu (Grad Bor).
- a) Obezbediti pristup pijaćoj vodi i sanitarne uslove za sve ljude
 - b) Korišćenje obnovljive energije i energetska efikasnost
 - c) Održivi urbani razvoj (kvalitet vazduha, upravljanje otpadom, sobračaj, zelene površine)
 - d) Održiva potrošnja i proizvodnja (očuvanje prirodnih resursa, reciklaža, održivi turizam i dr.)
 - e) Ublažavanje i smanjenje uticaja i posledica klimatskih promena
 - f) Zaštita prirode (zemljišta, šuma, biodiverziteta)
 - g) Nijedan nije bitan za našu lokalnu sredinu
5. Da li je za razvoj Bora važno da ovi Ciljevi održivog razvoja budu ugrađeni i razrađeni u glavnim dokumentima javne politike Grada Bor- Plan razvoja grada, Plan zaštite životne sredine i dr.?
- a) Veoma je važno
 - b) Važno je
 - c) Nije mnogo važno
 - d) Nije nimalo važno
6. Koliko je, po Vašem mišljenju, važno da građani učestvuju u izradi, donošenju i realizaciji ovih dokumenata javne politike Grada?
- a) Od ključnog je značaja
 - b) Važno je
 - c) Nije mnogo važno
 - d) Nije uopšte važno

7. Kako bi, po Vašem mišljenju, građani trebali da učestvuju u izradi, donošenju i realizaciji dokumenata javne politike koji se odnose na razvoj Bora u skladu sa konceptom održivog razvoja? Označite najviše 2 odgovora.
- a) Preko svojih izabranih predstavnika u organima lokalne vlasti (odbornici)
 - b) U javnim raspravama prilikom izrade dokumenata i njihove realizacije
 - c) Kroz aktivnosti političkih stranaka
 - d) Preko mesnih zajednica
 - e) Preko nevladinih organizacija
 - f) Preko posebnih tela u lokalnoj samoupravi u koja će biti uključeni građani
 - g) Nešto drugo.
- Šta? _____
8. Koji su razvojni problemi Bora i problemi životne sredine koji se, po Vašem mišljenju, u lokalnoj sredini moraju rešavati realizacijom Ciljeva održivog razvoja. Označite najviše 2 odgovora.
- a) Nedovoljna zastupljenost drugih privrednih grana (pored rudarstva i metalurgije)
 - b) Kvalitet vazduha (regulisanje emisije gasova iz metalurgije i prašine sa rudarskih odlagališta i jalovišta, smanjenje emisije gasova iz saobraćaja, smanjenje emisije štetnih gasova iz termoelektrane i dmaćih ložišta)
 - c) Upravljanje komunalnim i industrijskim otpadnim vodama (prečišćavanje, izgradnja kanalizacijske mreže u naseljima koja je nemaju)
 - d) Upravljanje komunalnim otpadom (reciklaža, sanitarne deponije, uklanjanje divljih deponija i bolje organizovano sakupljanje otpada)
 - e) Rešavanje problema rudničkog otpada (smanjenje količine, rekultivacija...)
 - f) Poboljšanje energetske efikasnosti (pristup obnovljivim izvorima energije – sunce, vetar..., energetske efikasne zgrade i kuće...)
 - g) Očuvanje izvorišta vode i smanjivanje gubitaka pijaće vode u vodovodnoj mreži
 - h) Intenzivna seča šuma u okolini Bora
 - i) Očuvanje prirode u okolini Bora (raznovrsnosti biljnog i životinjskog sveta, geodiverziteta)
 - j) Nešto drugo. Šta?
- _____

9. Na koji način bi bilo najbolje da se javnost informiše o Ciljevima održivog razvoja, njihovom ugrađivanju u dokumenta javne politike i njihovoj realizaciji? Označite najviše 2 odgovora.

- a) Preko medija (televizija, štampa)
- b) Preko društvenih mreža (facebook, instagram, twitter)
- c) Preko internet sajtova državnih organa
- d) Preko nevladinih organizacija (na skupovima, tribinama, sajtovima, stranicama na društvenim mrežama)
- e) Nešto drugo.

Šta? _____

10. Molimo vas da navedete ostale Vaše komentare i predloge koji nisu obuhvaćeni dosadašnjim pitanjima.

(Prilog 2 – Grupe pitanja)

Prva grupa pitanja (4) se odnosila na poznavanje ciljeva održivog razvoja i informisanost o njima.

1. Da li ste čuli za Ciljeve održivog razvoja, poznate kao Agenda 2030?
2. Ako ste u prethodnom pitanju odgovorili DA navedite neki od Ciljeva održivog razvoja:
3. Važni ciljevi održivog razvoja odnose se na zaštitu životne sredine. Kako se vi informišete o stanju životne sredine i aktivnostima u rešavanju problema životne sredine? Označite najviše 2 odgovora.
4. Da li smatrate da vam je potrebno da se više informišete i više saznate o Ciljevima održivog razvoja i na koji način? Samo jedan odgovor
5. Među navedenim ciljevima održivog razvoja koji se odnose na zaštitu životne sredine označite najviše 2 koja su po Vašem mišljenju najvažnija za našu lokalnu sredinu (Grad Bor).

Druga grupa (3) pitanja se odnosila na ciljeve održivog razvoj u dokumentima Grada Bora i načinima učestvovanja građana u njihovom donošenju i realizaciji.

7. Da li je za razvoj Bora važno da ovi Ciljevi održivog razvoja budu ugrađeni i razrađeni u glavnim dokumentima javne politike Grada Bor- Plan razvoja grada, Plan zaštite životne sredine i dr.?
8. Koliko je, po Vašem mišljenju, važno da građani učestvuju u izradi, donošenju i realizaciji ovih dokumenata javne politike Grada?
9. Kako bi, po Vašem mišljenju, građani trebali da učestvuju u izradi, donošenju i realizaciji dokumenata javne politike koji se odnose na razvoj Bora u skladu sa konceptom održivog razvoja? Označite najviše 2 odgovora.

Treća, najmanja grupa pitanja (2), odnosila se na strateške ciljeve održivog razvoja grada, njihovu ugradnju u dokumenta, realizaciju istih i načinima za najadekvatnije buduće informisanje građana.

10. Koji su razvojni problemi Bora i problemi životne sredine koji se, po Vašem mišljenju, u lokalnoj sredini moraju rešavati realizacijom Ciljeva održivog razvoja. Označite najviše 2 odgovora.
6. Na koji način bi bilo najbolje da se javnost informiše o Ciljevima održivog razvoja, njihovom ugrađivanju u dokumenta javne politike i njihovoj realizaciji? Označite najviše 2 odgovora.

(Prilog 3 – Komentari-izvorno)

Potrebno je znatno ubrzati rad na izradi Plana razvoja Bora i novog plana zaštite životne sredine a ciljeve održivog razvoja treba ugraditi i u sve vrste prostornih planova

Posebno se pozabaviti reciklažom komunalnog i industrijskog otpada , kao i usavršavanjem sistema za prečišćavanje komunalnih voda.

Potrebno je da se stanovništvo u što većem broju i to što temeljnije upozna sa problemima održivog razvoja.

Veća ulaganja u lokalno obrazovanje i nauku (Osnovne i srednje škole, fakultet i institut). Lokalna akademska zajednica treba da nosi progres na svojim leđima, dok samo dobro obrazovano stanovništvo takvu akademsku zajednicu može da sledi. Edukacija na svim nivoima, od najmladjih u školama i vrtićima, do građana srednjih i starijih godina kroz kurseve.

Reciklaža mora da se podigne na neki viši nivo. Grad nema ni jedan sistem za selekciju otpada. Slovenija je uvela sistem u kome je moguće na osnovh vašeg stepena reciklaže da vam se umanje računni. U Boru mogu bar oni lokalni na komunalije, vodu, grejanje... U Beogradu postoji manje razvijen projekat zelenih kesa sa bar-kodom i na osnovu toga vam se umanjuje stavka za inžnošenje smeća na računu za infostan. Postoje i Reciklomati gde možete da uplatite kredit za prevoz što je postalo veoma popularno, čak su stalno puni.

Hvala Vam što se bavite lokalnim zajednicama i trudite se da Bor postane bolje mesto za sve svoje građane!

Svakako je od velike važnosti, ne samo za grad Bor već i za čitavu planetu, da Ciljevi održivog razvoja budu ostvareni, a do toga se može doći informisanjem javnosti o značaju biodiverziteta i zaštiti životne sredine. Početi odmah!

Najveći problemi se što što se ne sprovode usvojeni planovi i programi

Negativnost u ljudima se širi na sve ostalo. Ne postoji ništa korisno, nikakve organizacije koje bi doprinele nešto lepo i korisno uz mlade ljude.

Velika livadica ispod OŠ "Dušan Radović" u Boru je mesto u kome se nalazi puno drveća koje je jako značajno za proizvodnju kiseonika, koji nam je od jako velikog značaja. Pored toga, mesto je okupljanja mnogih pasa i dečijoj igri. Ona će se, pretpostavljam, skroz ukloniti da bi se napravio put. Jako tužno, mada mislim da mi kao građani povodom toga ne bismo mogli ništa da uradimo.. Ako znate nešto o tome kako i kome se obratiti protiv tog projekta, radujem se potvrdnom odgovoru.

Celokupnoih 10. pitanje obuhvataju sve probleme grada Bora, tako da izbor na samo dva zaokružena odgovora nije dovoljan.

Da se više pita gradjanstvo, oni su najmerodavniji.

Ima puno toga, ekologija..

Izuzetno je teško popuniti ovu anketu. Smatram da je sve navedeno podjednako važno, prosto je nemoguće odrediti prioritete. Ima puno kritičnih tačaka počevši od najosnovnijih uslova za život pa sve do obnovljivih izvora energije i očuvanja životne sredine. Ja lično smatram da je od izuzetnog značaja da se uključi građanstvo ne samo u donošenje odluka već i u realizaciju poboljšanja kvaliteta života. Informisanje, edukacija i radne organizacije. Treba podići svest na kolektivnom nivou o ponašanju i odnosu prema sredini u kojoj živimo.

Sve ostalo što nije označeno a postoji u odgovorima.

Urediti pregovore, ugovore, organizacije stanovnika opštine, tako da sve što se radi na teritoriji Borske opštine, bude u ZELENU korist.

Ne zna se šta nam je preče: vazduh, voda, zemlja! Ovaj grad je rudna naseobina, stotinamagodina unazad! Uveliko kasnimo!

Nisam sigurna da u 9. pitanju treba izabrati neki od odgovora jer je bitno da su sve opcije jednako dostupne gradjanima da više sačuvamo okolinu i da ne bacamo smeće gde stignemo.

Predlog: renoviranje parkova za decu.

Treba više prostora za zaokruživanje na pitanje pod br. 10 (dva komentara).

Mora da se zavede rad i red (dva komentara).

BOR JE POSTAO NAJZAGAĐENIJI GRAD.. TREBA NALOŽITI PREČIŠĆAVANJE VAZDUHA.. KONTROLU VODE.. I POVEĆATI BRIGU ZA GRAĐANE. POSTAJE MALO ŽALOSNO KAKO SU LJUDI OSTAVLJENI NA MILOST I NEMILOST STRANIM KOMPANIJAMA.. KAO I U CELOJ SRBIJI..LJUDSKI ŽIVOT JE BEZNAČAJAN. TROVANJE IZ VAZDUHA.. IZ ZEMLJE.. IZ VODE.. KRAJNJE JE VREME DA SLOGA ZAUZME PRIORITETNO MESTO ZA DOBROBIT LJUDSKOG RODA. SVAKO DOBRO I SREĆNO.. HVALA!!!

Pitanja su nejasna.

Nema strategije 3 do 5 godina za planiranje.

O eklogiji i svim pitanjima vezanim za zaštitu životne sredine treba da odlučuju ljudi koji su ekonomski nezavisni od rudarskih kompanija koje posluju u ovom kraju, kao i oni koji nisu politički opredeljeni / ni pozicija , ni opozicija.

U rešavanje ovih problema ne treba uključivati lokalno stanovništvo, zato što su ljudi nedovoljno inteligentni i potkupljivi. Problem će se rešiti sam od sebe zato što za 20-ak godina ovde neće ostati kamen na kamenu. Jedan deo će pomreti, drugi otići u emigraciju.